

USNESENÍ

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, složený z předsedy JUDr. Pavla Simona a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Michala Mazance, JUDr. Romana Fialy, JUDr. Tomáše Rychlého a Mgr. Víta Bičáka, rozhodl o návrhu **Městského soudu v Praze**, jako soudu rozhodujícího ve správním soudnictví, na rozhodnutí kompetenčního sporu mezi ním a **Obvodním soudem pro Prahu 4**, rozhodujícího v občanském soudním řízení, a dalších účastníků sporu vedeného u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 9 A 152/2019, o žalobě „na určení povinnosti nekrátit pracovní odměnu v důsledku svátku“ žalobce **PhDr. J. M.**, a žalovaného **Generálního ředitelství Vězeňské služby**, se sídlem v Praze 4, Soudní 1672/1a,

t a k t o :

- I. **Příslušný** vydat rozhodnutí ve věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 9 A 152/2019, v části týkající se zaplacení částky 3 862 Kč, z titulu neoprávněně stržené pracovní odměny za období od července 2017 do 7. 12. 2018 **je** soud v občanském soudním řízení.
- II. Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 17. 10. 2019, čj. 48 C 172/2018-65, **se zrušuje** v té části výroku, kterou byla vyslovena věcná nepříslušnost tohoto soudu k projednání a rozhodnutí žaloby na zaplacení částky 3 862 Kč z titulu neoprávněně stržené pracovní odměny za období od července 2017 do 7. 12. 2018 a v tomto rozsahu věc postoupena Městskému soudu v Praze.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Návrhem doručeným dne 26. 8. 2020 zvláštnímu senátu zřízenému podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů (dále jen „zákon č. 131/2002 Sb.“), se Městský soud v Praze, rozhodující ve věcech správního soudnictví, domáhal, aby zvláštní senát rozhodl spor o pravomoc podle § 1 odst. 1 písm. b) citovaného zákona, který vznikl mezi ním a Obvodním soudem pro Prahu 4, rozhodujícím v občanském soudním řízení, ve věci žaloby podané původně u obvodního soudu dne 7. 12. 2018.

[2] Z předloženého spisu vyplynuly následující skutečnosti:

[3] Žalobce podal u Obvodního soudu pro Prahu 4 dne 7. 12. 2018 návrh označený jako „*Žaloba na určení povinnosti nekrátit pracovní odměnu v důsledku svátku*“. Uvedl, že žalovaná, v rozporu s nařízením vlády č. 361/2017 Sb., o výši a podmínkách odměňování odsouzených zařazených do práce ve výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „nařízení vlády č. 361/2017 Sb.“), krátí pracovní odměny odsouzených tím, že připadne-li svátek na den jinak pracovní, žalovaná „*sníží pracovní odměnu o tento svátek na již odpracovaných pracovních dnech (...) [t]edy v měsíci, kdy pracující odsouzený odpracuje plný fond pracovní doby, odečte mu za každý svátek z této měsíční odměny poměrně částku pracovní odměny*“. Navrhl, aby soud (i) vyslovil, že interní předpis žalované – nařízení generálního ředitele Vězeňské služby č. 13/2018 je v rozporu s nařízením č. 361/2017 Sb., (ii) stanovil, že žalovaná „*je povinna nekrátit pracovní odměnu v důsledku svátků připadajících na jinak pracovní den*“, a konečně, aby soud uložil žalované uhradit takto strženou odměnu za období od července 2017 do doby podání žaloby. Na základě výzvy obvodního soudu žalobce doplnil žalobní petit ve smyslu vyčíslení částky, o kterou mu byla tvrzeným nezákonným postupem žalované zkrácena pracovní odměna (3 862 Kč). Obvodní soud pro Prahu 4 usnesením ze dne 17. 10. 2019 čj. 48 C 172/2018-65, vyslovil ve věci svou věcnou nepřislušnost (výrok I.) a věc postoupil Městskému soudu v Praze, jako soudu věcně příslušnému (výrok II.). Svůj postup odůvodnil tím, že žalobou uplatněné nároky pracujícího odsouzeného, vyplývající z pracovní činnosti vykonávané v rámci výkonu trestu odnětí svobody, nejsou soukromoprávní povahy; věcně příslušné k projednání takového sporu jsou proto soudy rozhodující ve správním soudnictví. Z obsahu žaloby podle obvodního soudu vyplývá, že směřuje proti nezákonnému zásahu žalované. Z uvedených důvodů proto postupoval ve smyslu ustanovení § 104b odst. 2 o. s. ř.

[4] Městský soud v Praze, jako soud rozhodující ve věcech správního soudnictví (dále jen „navrhovatel“), s postupem Obvodního soudu pro Prahu 4, rozhodujícího v občanském soudním řízení, nesouhlasí a podal proto zvláštnímu senátu návrh na rozhodnutí negativního kompetenčního sporu.

[5] Navrhovatel považuje za nepochybné, že v žalobě podané u obvodního soudu se žalobce domáhá vydání jednak (i) rozhodnutí, kterým by byla *ex tunc* vyslovena neplatnost interního předpisu Generálního ředitelství Vězeňské služby č. 13/2018 pro jeho rozpor s nařízením vlády č. 361/2017, jednak (ii) rozhodnutí, že je Vězeňská služba ČR povinna nekrátit pracovní odměnu žalobce v důsledku svátků připadajících na jinak pracovní den, a konečně též (iii) rozhodnutí, kterým by bylo žalované uloženo zaplatit žalobci takto strženou odměnu za práci v období od července 2017 do doby podání žaloby, kterou žalobce vyčísлил na 3 862 Kč.

[6] Navrhovatel má za to, že o žalobcem uplatněném návrhu na plnění, tj. zaplacení částky 3 862 Kč, představující strženou odměnu za práci žalobce při výkonu trestu odnětí svobody za období červenec 2017 až 7. 12. 2018, nemá (jako soud rozhodující ve správním soudnictví) pravomoc rozhodovat. V tomto rozsahu s postoupením věci k projednání a rozhodnutí nesouhlasí. Odvolává se přitom na právní názor vyslovený Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 31. 7. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2671/2011, podle kterého je právo osoby ve výkonu trestu odnětí svobody na konkrétní mzdové zařazení založeno na smluvním principu; s výjimkami uvedenými v zákoně o výkonu trestu odnětí svobody (zákon č.

pokračování

169/1999 Sb. – pozn. zvláštního senátu) se tyto vztahy řídí zákoníkem práce. Podle názoru navrhovatele pravomoc správních soudů může být dána toliko v rozsahu návrhu na vyslovení nezákonnosti postupu orgánů Vězeňské služby při krácení odměny žalobce, nikoli však v případě nároku na vyplacení takto stržené odměny. Navrhovatel nesouhlasí s postupem obvodního soudu, který celou žalobu zredukoval jen na žalobu proti nezákonnému zásahu a jako takovou jí postoupil správnímu soudu, jakkoli si byl prokazatelně vědom, že se žalobce domáhá též zaplacení peněžité částky, jakožto odměny za odvedenou práci.

[7] Soudům ve správním soudnictví přísluší toliko ochrana veřejných subjektivních práv způsoby předvídanými v § 4 s. ř. s., nepřislouží jim rozhodovat ve věcech soukromoprávních; k projednání těchto věcí jsou věcně příslušné soudy rozhodující v občanském soudním řízení. Z uvedených důvodů proto navrhovatel zvláštnímu senátu navrhl, aby vyslovil, že příslušným vydat rozhodnutí ve věci vedené u navrhovatele pod sp. zn. 9 A 152/2019 je soud v občanském soudním řízení, a aby současně zrušil usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 17. 10. 2019, čj. 48 C 172/2018-65.

[8] Při řešení vzniklého kompetenčního sporu o pravomoc mezi soudem rozhodujícím ve správním soudnictví a soudem rozhodujícím v občanském soudním řízení se zvláštní senát řídil následující úvahou:

[9] Z ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 131/2002 Sb. plyne, že kompetenčním sporem je buď spor, ve kterém si jedna strana osobuje pravomoc vydat rozhodnutí v totožné věci individuálně určených účastníků, o níž již druhá strana vydala pravomocné rozhodnutí (pozitivní kompetenční spor), anebo spor, ve kterém jeho strany popírají svou pravomoc vydat rozhodnutí v totožné věci individuálně určených účastníků (spor negativní). Takto vymezené kompetenční spory projednává a rozhoduje zvláštní senát (srov. § 2 odst. 1 tohoto zákona). Ten pak rozhodne, kdo je příslušný vydat rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení (§ 5 odst. 1 téhož zákona).

[10] V posuzované věci je nutno upozornit, že jakkoli je návrh na rozhodnutí kompetenčního sporu formulován tak, aby zvláštní senát určil, že k projednání a rozhodnutí žaloby je příslušný soud v občanském soudním řízení, je z jeho obsahu zřejmé, že navrhovatel svou pravomoc popírá pouze v té části žaloby, kterou se žalobce dožaduje po žalované zaplacení neoprávněně stržené části odměny za práci odvedenou v době výkonu trestu odnětí svobody. Negativní kompetenční spor je tedy založen v rozsahu částky 3 862 Kč, odpovídající tomuto nároku (obvodní soud popřel svou pravomoc věc rozhodnout a projednat v celém rozsahu žaloby).

[11] Zvláštní senát se zcela shoduje s názorem navrhovatele, že jeho pravomoc projednat a rozhodnout žalobcem uplatněný nárok na zaplacení částky 3 862 Kč z titulu neoprávněně stržené části odměny za práci odvedenou při výkonu trestu odnětí svobody dána není.

[12] Především je nutno upozornit, že podle § 2 s. ř. s. soudy ve správním soudnictví poskytují ochranu *veřejným subjektivním právům* fyzických a právnických osob. Zvláštní senát považuje za zcela evidentní, že žalobcem uplatněný nárok nemůže mít svůj původ ve vztazích práva veřejného. Jakkoli se právní postavení osob vykonávajících práci při

výkonu trestu odnětí svobody částečně odlišuje od právního postavení jiných osob v zaměstnaneckém či obdobném poměru, podstata právního vztahu, na jehož základě je tato činnost vykonávána, je shodná. I osoba ve výkonu trestu odnětí svobody může práci vykonávat toliko na základě *smluvního* vztahu se zaměstnavatelem, stejně jako je tomu u osob v „běžném“ zaměstnaneckém či obdobném poměru. Absentuje zde tedy základní charakteristika právních vztahů utvářených v oblasti veřejného práva, kterou je vrchnostenské postavení jedné ze stran, umožňující jí druhé straně zakládat, měnit či rušit její práva a povinnosti, nezávisle na její vůli. Žalovaná tedy (prostřednictvím své organizační složky) při vzniku právního vztahu, na jehož základě žalovaný vykonával práci, nevystupovala jako orgán výkonné moci, vykonávající veřejnou správu; vznik tohoto právního vztahu má původ ve smlouvě uzavřené mezi žalobcem a žalovanou. Samotný fakt, že tento vztah je podroben určité reglementaci předpisů veřejného práva (viz například nařízení vlády č. 361/2017 Sb.), na jeho smluvní podstatě ničeho nemění; nezbytnost této úpravy je dána tím, že se při zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody nemohou z povahy věci uplatnit podmínky fungující na běžném pracovním trhu a současně je nutné zabezpečit dostatečnou ochranu práv těchto osob, neboť autonomie jejich vůle je omezena. Fakt, že osoba ve výkonu trestu odnětí svobody nemůže práci vykonávat jinak, než dobrovolně (tzn. na základě svého souhlasu s pracovním zařazením a nabízenými podmínkami, tedy na principu smluvním) lze ostatně dovodit i v rovině práva ústavního, které zakazuje výkon nucených prací *per se* (viz čl. 9 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Jestliže tedy právní vztah mezi žalobcem a žalovaným má svůj původ v právu soukromém, je k rozhodování sporů, které z těchto vztahů povstaly, založena pravomoc soudů v občanském soudním řízení podle § 7 odst. 1 s. ř. s.

[13] Současně nelze přehlédnout, že procesní úprava správního soudnictví nedává správním soudům (na rozdíl od soudů v občanském soudním řízení) procesní nástroje rozhodnout v intencích žalobcem formulovaného návrhu. V žádném typu soudního řízení, vymezeném v § 4 s. ř. s. (respektive v § 101e s. ř. s.), správní soudy nemohou projednat žalobu na plnění. Správní soudnictví je vystavěno na *kasačním principu*, jehož předmětem je (obecně řečeno) přezkoumání postupů správních orgánů při výkonu veřejné správy; je pojmově vyloučeno, aby soudy ve správním soudnictví rozhodovaly jako arbitr soukromoprávních sporů.

[14] Lze tedy uzavřít, že rozhodování o části žaloby, kterou se žalobce domáhal po žalované zaplacení částky 3 862 Kč, představující strženou odměnu za práci žalobce při výkonu trestu odnětí svobody za období červenec 2017 až 17. 12. 2018, náleží do pravomoci soudů v občanském soudním řízení.

[15] Zvláštní senát proto podle § 5 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb., výrokem ad I. vyslovil, že příslušným k rozhodnutí o tomto žalobou uplatněném nároku je soud v občanském soudním řízení.

[16] Zvláštní senát podle § 5 odst. 3 zákona č. 131/2002 Sb. zruší rozhodnutí, kterým strana kompetenčního sporu popřela svou pravomoc o věci rozhodovat, ačkoliv podle rozhodnutí zvláštního senátu je vydání rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení v její pravomoci. Výrokem II. tohoto usnesení proto zvláštní senát zrušil usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 17. 10. 2019, čj. 48 C 172/2018-65, v rozsahu,

pokračování

kterým byla ve věci žaloby o zaplacení částky 3 862 Kč vyslovena jeho věcná nepříslušnost a věc postoupena navrhovateli, neboť existence této části rozhodnutí brání projednání a rozhodnutí posuzovaného žalobního návrhu soudem v občanském soudním řízení.

[17] Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona č. 131/2002 Sb. závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro správní orgány i soudy.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 30. prosince 2020

JUDr. Pavel Simon
předseda zvláštního senátu